

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 7Cdo/262/2022
Identifikačné číslo spisu: 8112211248
Dátum vydania rozhodnutia: 26.06.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martina Valentová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:8112211248.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne Detské centrum „PRE TEBA“, n. o., Prešov, Mičurinova 3446/22, IČO: 36167746, zastúpeného advokátom JUDr. Dušanom Remetom, Prešov, Masarykova 2, IČO: 42039720, proti žalovanému Zariadenie pre seniorov Harmónia, Prešov - Cemjata, Prešov, Cemjata 2632/4, IČO: 00691976, o zaplatenie 23.523,95 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 21Cb/100/2012, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove sp. zn. 3Cob/10/2022 z 09. júna 2022, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Prešove z 09. júna 2022 sp. zn. 3Cob/10/2022 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) v poradí druhým rozsudkom z 25. júna 2020 č. k. 21Cb/100/2012-343 uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 21.967,82 eur a 9 % ročný úrok z omeškania zo sumy 21.967,82 eura od 16. marca 2012 do zaplatenia, všetko do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku (výrok I.) a žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 86 %, ktoré uložil žalovanej zaplatiť žalobcovi s tým, že o výške tejto náhrady súd prvej inštancie rozhodne po právoplatnosti tohto rozsudku, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (výrok II.).

1.1. Súd prvej inštancie zistil, že na základe zmluvy o nájme nebytových priestorov zo dňa 31. decembra 2003 žalovaný ako prenajímateľ odovzdal do užívania žalobkyni ako nájomcovi budovu zapísanú na LV č. XXXX pre katastrálne územie A.. Nájomný pomer vznikol od 01. januára 2004 a bol uzatvorený na dobu piatich rokov, do 31. decembra 2008. V zmysle nájomnej zmluvy bol nájomca oprávnený vykonať na objekte potrebné úpravy súvisiace s jeho sprevádzkovaním a jeho užívania schopnosťou. Nájomné bolo dohodnuté vo výške 2 % z hodnoty prenajatého majetku, teda sumou 33.833 Sk ročne, ktorú sa nájomca zaviazal investovať do opráv a údržby prenajatého majetku. Žalovaný listom z 01. júla 2005 udelil žalobkyni súhlas s rekonštrukciou podkrovných priestorov a oznámil jej, že po ukončení nájmu budú investované prostriedky vrátené. Žalobkyňa následne investovala do prenajatého majetku na realizáciu stavby (rekonštrukciu) 19.583,62 eura. Mesto Prešov ako vlastník prenajatej nehnuteľnosti

listom z 13. septembra 2007 udelilo žalobkyni súhlas s výmenou strešnej krytiny na objekte, ktorý mala v nájme a užívaní. Žalobkyňa žiadala protihodnotu zhodnotenia vo výške 70 % skutočných nákladov, teda sumu 3925,33 eura. Žalobkyňa listom z 22. februára 2012 vyzvala Mesto Prešov na úhradu pohľadávky titulom vrátenia investície v lehote do 15. marca 2012. Mesto Prešov listom z 19. marca 2012 odpovedalo, že nesúhlasí s vrátením investícií a výmenu strešnej krytiny neuznalo odkazujúc na list z 13. septembra 2007. V priebehu konania žalobkyňa navrhla, aby do konania na stranu žalovaného (v tom čase Mesto Prešov) vstúpil žalovaný 2/ (terajší žalovaný). Žalovaný v súvislosti s týmito nárokmi v prospech žalobkyne nezrealizoval žiadne úhrady.

1.2. Na základe vykonaného dokazovania mal súd prvej inštancie za preukázané, že žalobkyňa mala uzatvorenú nájomnú zmluvu s Domovom Dôchodcov Cemjata. Prenajatá budova je a bola vo vlastníctve Mesta Prešov, pričom bola odovzdaná do správy Domovu Dôchodcov Cemjata. V zmluve boli dohodnuté vzájomné práva a povinnosti, okrem iného aj povinnosť platiť nájomné. Bolo dohodnuté, že nájomca môže realizovať aj úpravy a náklady ktoré vynaloží si môže započítavať na nájomné. V priebehu nájmu chcela žalobkyňa skvalitniť poskytované služby a pristúpila k rekonštrukcii podkrovia domu. Prenajíateľ dal súhlas na túto investíciu s tým, že bude refundovať vynaložené náklady s podmienkou, že bude potrebné stavebné povolenie, čo nájomca splnil a zrekonštruoval podkrovné priestory. Bezprostredne na to vznikla potreba výmeny strešnej krytiny, k čomu už nájomca požiadal o súhlas Mesto Prešov, (keďže žalovaný ako prenajíateľ odkázal žalobkyňu ako nájomcu, aby o súhlas požiadala priamo Mesto Prešov ako vlastníka), ktoré sa písomne vyjadrilo, že dáva súhlas na výmenu strešnej krytiny pod podmienkou, že si nájomca v budúcnosti nebude uplatňovať nárok na náhradu týchto nákladov. Nájomca zrealizoval výmenu strešnej krytiny, pričom nájomný vzťah prebiehal ďalej bez prerušenia užívania predmetu nájmu, hoci bola uzatvorená nová nájomná zmluva. Užívanie priestorov pokračovalo až do 15. septembra 2011, keď došlo k ukončeniu nájomného vzťahu dohodou. Po tomto ukončení si žalobkyňa vyčíslila nároky uplatňované v tomto konaní a vyzvala priamo Mesto Prešov ako vlastníka a dala to na vedomie aj žalovanému a domáhala sa týchto nárokov ako refundácie nákladov, ktoré vložila do rekonštrukcie podkrovných priestorov a aj ako nároku na zaplatenie sumy, o ktorú sa zhodnotila nehnuteľnosť v dôsledku výmeny strešnej krytiny. Ani Mesto Prešov ako vlastník nehnuteľnosti, a ani Zariadenie pre seniorov Harmónia ako správca a prenajíateľ nehnuteľnosti tieto nároky neakceptovali a uvedené sumy neuhradili.

1.3. K ustáleniu výšky zhodnotenia predmetu nájmu bol vyhotovený súkromný znalecký posudok č. X/XXXX, v ktorom znalec ustálil, že výška nákladov vynaložených žalobkyňou ako nájomcom na rekonštrukciu podkrovných priestorov budovy po odpočítaní znehodnotenia zmien, ku ktorému v medziobdobí došlo v dôsledku užívania veci nájomcom, bola 18.042,49 eura. Súd prvej inštancie preto žalobe žalobkyne v časti týkajúcej sa zaplatenia sumy 18.042,49 eura vyhovel a zaviazal žalovaného na zaplatenie tejto sumy v prospech žalobkyne v súlade s § 667 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Keďže sa žalovaný dostal do omeškania s úhradou tohto svojho peňažného záväzku, zaviazal ho súd aj na zaplatenie príslušného 9 % ročného zákonného úroku z omeškania z dlžnej sumy 18.0742,49 eura odo dňa nasledujúceho po splatnosti tejto pohľadávky žalobkyne, t. j. od 16. marca 2012, a to až do doby poskytnutia riadneho plnenia zo strany žalovaného, t. j. do zaplatenia, tak ako je to uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku.

1.4. Čo sa týkalo druhého nároku na zaplatenie sumy 3.925,33 eura s príslušenstvom ako nároku uplatneného v súvislosti s výmenou strešnej krytiny, obrana žalovaného voči nemu bola postavená na argumentácii, že žalobkyňa si tento nárok mala uplatňovať bezprostredne potom, keď vynaložila náklady na opravu strešnej krytiny. Žalovaný odkazoval na list Mesta Prešov, ako vlastníka nehnuteľnosti, v ktorom dalo Mesto Prešov podmienený súhlas na vykonanie výmeny strešnej krytiny, ak si žalobkyňa v budúcnosti nebude uplatňovať žiadne nároky s tým spojené, čím je potom nárok bezpredmetný. Súd prvej inštancie v tejto súvislosti konštatoval, že žiadna dohoda (ako dvojstranný právny úkon) ohľadne neuplatňovania si nárokov ako náhrady za vynaložené výdavky pri oprave strechy, nebola uzavretá. Zo strany Mesta Prešov sa jednalo iba o jednostranné vyhlásenie. Predmetné jednostranné vyhlásenie Mesta Prešov bolo potrebné v súlade s § 667 ods. 1 Občianskeho zákonníka považovať za súhlas prenajíateľa s rekonštrukciou strechy bez toho, aby sa zaviazalo refundovať tieto náklady, keďže žalovaný ako prenajíateľ požiadal žalobkyňu ako nájomcu, aby v otázke udelenia, resp. neudelenia súhlasu s rekonštrukciou oslovila priamo vlastníka, teda Mesto Prešov. Vyjadrenie Mesta Prešov bolo potrebné chápať ako vyjadrenie učinené za žalovaného. Podmienku, ktorú uviedlo Mesto Prešov vo svojom

vyjadrení, bolo potrebné považovať za neplatnú, pre rozpor so zákonom a dobrými mravmi, nakoľko Mesto Prešov ako vlastník nehnuteľnosti vedelo, že nehnuteľnosť je v zlom stave aj ohľadne strechy, ktorá si vyžadovala bezprostrednú rekonštrukciu a bolo zrejme, že náklady nájomcu, ktoré zamýšľal zrealizovať a ktoré v konečnom dôsledku aj zrealizoval v súvislosti s opravou strechy, budú a aj boli vyššie ako samotné nájomné a nebolo teda možné započítať tieto náklady oproti nájomnému. V jednostrannom vyhlásení bolo uvedené, že žalobkyňa si nesmie uplatňovať vynaložené náklady, avšak v tomto konaní si žalobkyňa ani neuplatňuje náklady za rekonštrukciu strechy, ale uplatňuje si iný nárok - nárok za zhodnotenie, a to je rozdiel. Súd prvej inštancie poukázal i na to, že nakoľko bol udelený súhlas s rekonštrukciou, avšak nebol udelený súhlas na náhradu nákladov, prichádzal do úvahy nárok na zhodnotenie veci, ktoré znalec ustálil na vyššiu sumu ako si uplatnila žalobkyňa (3.925,33 eura). V zmysle znaleckého posudku protihodnota toho, o čo sa zvýšila hodnota prenajatej veci, teda jej zhodnotenie, ktoré nastalo v dôsledku investície vykonanej nájomcom spočívajúcej v rekonštrukcii strechy je 4.714,81 eura.

1.5. Podľa súdu prvej inštancie neobstála ani obrana žalovaného v tom smere, že je tu nedostatok pasívnej vecnej legitímácie na jeho strane, keďže žalovaný je právnickou osobou s prideleným identifikačným číslom organizácie (IČO) a v čase uzatvárania predmetných nájomných zmlúv bol oprávnený navonok konať samostatne vo vlastnom mene, na svoj účet, na vlastnú zodpovednosť, a takto teda vstupoval do právnych vzťahov založených právnymi úkonmi, teda aj zmluvami, ako subjekt práva - ako rozpočtová organizácia, ktorá hospodári samostatne podľa schváleného rozpočtu.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom sp. zn. 3Cob/10/2022 z 09. júna 2022 zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu zamietol (výrok I.) a žalovanému priznal proti žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. Žalovaný v odvolaní ako prvé vzniesol námietku voči pasívnej vecnej legitímácii v spore dôvodiac, že súd prvej inštancie sa aj napriek tomu, že odvolací súd v skoršom rozhodnutí túto jeho námietku považoval za dôvodnú, vôbec ňou nezaoberal v smere ním naznačenom. Odvolací súd sa stotožnil s týmto tvrdením žalovaného a danú námietku vyhodnotil ako dôvodnú. V tejto súvislosti tiež podotkol, že medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalovaný je správcom dotknutej nehnuteľnosti a Mesto Prešov je jej vlastníkom.

2.2. Žalobkyňa svoje presvedčenie o pasívnej legitímácii žalovaného opierala o uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 1Cdo/86/2017 z 30. mája 2018, v ktorom dovolací súd vyslovil, že keďže správca majetku obce koná v mene obce pred súdmi, ako i pred inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku obce v jeho správe, na takéto konanie nie je potrebné osobitné plnomocenstvo, keďže ide o prípad zákonného zastúpenia. Nakoľko správca majetku má zákonnú povinnosť majetok obce chrániť pred poškodením, zničením alebo stratou (§ 7 ods. 2 písm. b) zákona o majetku obcí) a používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi (§ 7 ods. 2 písm. c) zákona o majetku obcí), nemožno preto považovať za správny právny záver o tom, že správca nie je aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby na náhradu škody, pretože nie je vlastníkom nehnuteľnosti, na ktorej vznikla škoda, a preto nevznikla škoda jemu. Aj keď odvolací súd spomenuté rozhodnutie najvyššieho súdu rešpektoval, podotkol, že závery v ňom obsiahnuté nemožno na danú vec aplikovať. Zatiaľ, čo dovolací súd odvodzoval aktívnu legitímáciu správcu v spore o náhradu škody od povinnosti správcu chrániť majetok obce pred poškodením, zničením, stratou alebo zneužitím explicitne vyjadrenej v ustanovení § 7 ods. 2 písm. b/ zákona o majetku obcí a povinnosti obce používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi explicitne vyjadrenej v ustanovení § 7 ods. 2 písm. c/ zákona o majetku obcí, žiadne ustanovenie tohto ani iného zákona neukladá správcovi povinnosť plniť prípadné záväzky vlastníka (za vlastníka). Dokonca takúto povinnosť správcu zákon o majetku obcí priamo vylučuje tým, že správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva, ako aj tým, že majetok, ktorý správca nadobúda, je vlastníctvom obce.

2.3. Vzhľadom na zastavenie konania voči Mestu Prešov ako žalovanému 1/ súdom prvej inštancie odvolací súd dal do pozornosti uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 6Cdo/214/2011 z 18. januára 2012, v ktorom najvyšší súd konštatoval, že vecná legitímácia vyjadruje postavenie účastníka konania v hmotnoprávnom vzťahu (niekedy aj procesnoprávnom vzťahu), ktoré v konečnom

dôsledku vedie k úspechu alebo neúspechu v konaní. Účastník konania, ktorý je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti (záväzku), má pasívnu legitímáciu. Vecná legitímácia sa na začiatku konania tvrdí. Súd žalobe vyhovie len vtedy, ak žalobca žaluje osobu, ktorá je nositeľom hmotnoprávnej povinnosti. Ak sa to v konaní nedokáže, súd žalobu zamietne so záverom o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného bez ohľadu na prípadné zistenie, že nositeľom pasívnej vecnej legitímácie je iný subjekt, ktorého ale žalobca za žalovaného neoznačil.

2.4. Za uvedených okolností a pri zohľadnení skutočností, že súd prvej inštancie už bol na posúdenie pasívnej legitímácie žalovaného upozornený (v skoršom zrušujúcom uznesení) a žalobkyňa mala v priebehu celého konania vedomosť, že táto otázka bola spornou, odvolací súd po posúdení námietky pasívnej vecnej legitímácie žalovaného dospel k záveru, že žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný a z tohto dôvodu je potrebné napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobu zamietnuť.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“), ktoré vyvodzuje z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) eventuálne písm. b) CSP.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces namietala v súvislosti, že odvolací súd sa nezaoberal jej námietkou o neúčinnosti a nulitosti odvolania žalovaného, ktoré podal jeho právny zástupca v čase, kedy mu ešte ani nezačala plynúť lehota na podanie odvolania. Napadnuté rozhodnutie zároveň považovala za nepredvídateľné, keďže mala za to, že sa odvolací súd odklonil od svojho pôvodného právneho názoru. Odvolací súd v skoršom zrušujúcom uznesení poukázal na to, že Domov dôchodcov Prešov - Cemjata nekonal ako zástupca žalovaného 1/, pretože bol samostatný právny subjekt a bol zriadený ako rozpočtová organizácia s účinnosťou od 01. júla 2002. Taktiež podľa nej odvolací súd konštatoval, že prenajímateľom bol Domov dôchodcov Prešov - Cemjata. V predmetnom uznesení odvolací súd nekonštatoval, že žalovaný nie je pasívne legitimovaný, ale že súd prvej inštancie sa tejto otázke nevenoval dostatočným spôsobom a nevysvetlil ju. V napadnutom rozsudku však už podľa dovolateľky odvolací súd konštatoval nedostatok pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, čím podľa názoru žalobkyne zásadne zmenil svoj právny názor a tým porušil princíp právnej istoty.

3.2. Nesprávne právne posúdenie žalobkyňa videla pri riešení otázky „Či je pasívne vecne legitimovaným subjektom pri uplatňovaní nárokov nájomcu z nájomnej zmluvy vlastníkom predmetu nájmu, ktorým je mesto alebo správca, ktorému bol tento predmet nájmu odovzdaný mestom do správy, prípadne existuje na strane vlastníka a správcu solidárna zodpovednosť?“

Žalobkyňa poukázala na rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017, ktoré sa zaoberalo otázkou vecnej legitímácie správcu obecného majetku v konaní o náhradu škody, kde odvolací súd mal za to, že sa jeho závery na tento prípad nemôžu aplikovať, nakoľko sa týkali nárokov z náhrady škody a nie iných právnych úkonov správcu pri správe obecného majetku. Žalobkyňa mala však za to, že závery citovaného judikátu sú použiteľné aj na iné úkony správcu, inak by šlo o prílišný formalizmus a arbitrárnosť pri aplikácii právnej normy zo strany odvolacieho súdu. Odvolací súd vyriešil podľa dovolateľky predmetnú otázku nesprávne, keď považoval za pasívne vecne legitimovaného len vlastníka prenajatej veci, teda Mesto Prešov. Mala za to, že pasívne vecne legitimovaný subjekt je žalovaný ako správca obecného majetku a prenajímateľ. Poukázala na ustanovenie § 6 ods. 4 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej aj „zákon o majetku obcí“), z ktorého podľa nej vyplývalo, že v hmotnoprávnych vzťahoch, ako aj v konaniach pred súdmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku obce, ktoré spravuje, koná správca v mene obce. Ide o zákonné zastúpenie a správca vystupuje v právnych vzťahoch samostatne, hoci vlastníkom zvereného majetku je naďalej obec. Žalobkyňa v zmysle zákonnej právnej úpravy a na základe námietky pôvodného žalovaného 1/ - Mesta Prešov o nedostatku jeho pasívnej legitímácie nemohla žalovať tento subjekt, ale len žalovaného ako správcu majetku. Žaloba od začiatku nemala smerovať voči žalovanému Mestu Prešov v zastúpení žalovaným, ale len priamo voči žalovanému v zmysle zákonnej úpravy. Potvrdením správnosti tohto záveru podľa dovolateľky bolo aj konanie samotného žalovaného, ktorý ako prenajímateľ uzatváral obe nájomné zmluvy priamo, nie ako zástupca vlastníka - Mesta Prešov, ktoré len dodatočne vyslovilo súhlas s nájmom. Zároveň listom zo dňa 01. júla 2005 udelil žalovaný žalobkyni súhlas s rekonštrukciou podkrovných priestorov a práve on sa zaviazal, že po ukončení nájmu budú investované prostriedky vrátené. Aj keby bolo prijaté tvrdenie odvolacieho súdu o chýbajúcej zákonnej povinnosti správcu, podľa dovolateľky existoval aj zmluvný záväzok žalovaného vyplývajúci z jeho listu. Z týchto okolností bolo zrejmé, že pasívne vecne legitimovaným je žalovaný, ktorý bol prenajímateľom, udelil súhlas so zmenou

veci, zaviazal sa k náhrade nákladov a používal benefity a príjmy vyplývajúce z nájmu. Záverom dovolateľka poukázala na to, že pokiaľ by bol žalovaný ako správca majetku zaviazaný jej plniť, aj tak by bol nútený požiadať zriaďovateľa (vlastníka nehnuteľnosti - Mesto Prešov) o navýšenie rozpočtových prostriedkov na dané plnenie, v konečnom dôsledku by teda išlo o prostriedky vlastníka predmetu nájmu. Žalobkyňa sa tak domnieva, žeby sa mohlo jednať o pasívnu solidaritu správcu majetku a jeho vlastníka a v takom prípade by mohla žalovať ktorýkoľvek z pasívne legitimovaných subjektov (solidárnych dlžníkov).

3.3. Žalobkyňa navrhla dovolaciemu súdu zmeniť napadnutý rozsudok, alternatívne zrušiť rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátiť na nové konanie a priznať jej náhradu trov dovolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaný vo vyjadrení k dovolaniu navrhol, aby ho dovolací súd zamietol a priznal mu náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 424 CSP) a to oprávneným subjektom (§ 427 CSP) zastúpeným podľa § 429 ods. 1 CSP bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) skúmal či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti, pričom zistil, že dovolanie je prípustné a zároveň aj dôvodné.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. Pokiaľ zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

7. V podanom dovolaní dovolateľka uplatnila dovolacie dôvody v zmysle § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) eventúálne písm. b) CSP.

8. V prípade konkurencie dovolacích dôvodov podľa ustanovenia § 420 a § 421 CSP by sa mal dovolací súd venovať v prvom rade dovolaciemu dôvodu podľa § 421 CSP a len v prípade, že nedôjde k zrušeniu rozhodnutia odvolacieho súdu na základe tohto dôvodu, môže byť dôvodom pre zrušenie rozhodnutia dôvod podľa § 420 CSP, a nie naopak, pretože pre dovolací súd neplatí subsidiarita hmotnoprávneho k procesnoprávneho prieskumu. Tým sa zároveň predíde procesnému „pingpongu“ medzi dovolacím a odvolacím súdom a zvýrazní sa úloha dovolacieho súdu ako pána právnej charakteristiky faktov sporu (pozri obdobne rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/198/2019, 4Cdo/200/2019, 4Cdo/36/2020, 8Cdo/28/2017).

9. Napokon v prípade dovolania podľa § 420 CSP nedá dovolaciemu súdu nereagovať aspoň stručne tým, že (i) je nerozhodné, že odvolateľ podal odvolanie skôr, ako mu začala plynúť lehota na jeho podanie, pretože ustanovenie § 362 ods. 1 CSP určuje iba začiatok plynutia odvolacej lehoty a jej dĺžku, čím potom odvolanie podané po vydaní rozhodnutia prvoinštančného súdu aj ak k jeho podaniu došlo pred jeho doručením, teda pred začiatkom plynutia odvolacej lehoty [podporne pozri odôvodnenie uznesenia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 2Cdon/1199/96 (uverejnené v časopise Soudní judikatura č. 4, ročník 1997, pod číslom 30)] a (ii) i keď prekvapivým rozhodnutiam má zabrániť aj oznámenie odvolacieho súdu, že hodlá použiť iný právny predpis a možnosť strany vyjadriť sa k nemu (§ 382 CSP), sudy však počas celého konania majú konať tak, aby z ich úkonov bolo zrejmé, čo sa nimi sleduje. Z priebehu doterajšieho prvoinštančného a odvolacieho konania pritom bolo bezpochyby zrejmé, že v konaní sa okrem iného rieši i otázka pasívnej vecnej legitimácie a žalovaný od odvolacieho súdu žiada prehodnotenie záveru prvoinštančného súdu o jeho pasívnej vecnej legitimácii v spore. Za tejto situácie, muselo byť potom aj žalobkyni zrejmé, že jeho výsledkom môže byť i záver o tom, že dovolací súd posúdi jej nedostatok. Preto nemožno dospieť k záveru, že by rozhodnutie odvolacieho súdu bolo prekvapivé.

10. Odkazujúc i na uvedené v bode 8, dovolací súd v ďalšom prešiel už na vecný prieskumu napadnutého rozsudku dovolacieho súdu.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. V zmysle § 432 ods. 1 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Podľa § 432 ods. 2 CSP sa dovolací dôvod vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.

13. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

14. K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

15. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 432 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 421 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí (konkretizuje a náležite doloží), že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia dovolateľom označenej právnej otázky, a že ide o prípad, na ktorý sa vzťahuje toto ustanovenie.

16. V prípade dovolacieho dôvodu spočívajúceho v nesprávnom právnom posúdení veci je dovolateľ povinný dovolací dôvod vymedziť nesprávnym právnym posúdením takej právnej otázky, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu alebo ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. a) až c) § 421 ods. 1 CSP). Dovolateľ je teda povinný v dovolaní jednoznačne uviesť, v čom vidí prípustnosť dovolania, t. j. ktorý z predpokladov uvedených v § 421 ods. 1 CSP zakladá jeho prípustnosť. Ak v dovolaní absentuje uvedené vymedzenie, súd nevyvíja procesnú iniciatívu smerujúcu k doplneniu dovolania.

17. Žalobkyňa si splnila povinnosť uplatnený dovolací dôvod (nesprávne právne posúdenie veci) vymedziť zákonom ustanoveným spôsobom, teda uvedením právneho posúdenia považovaného ňou za nesprávne, ako i toho, v čom podľa nej spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 2 CSP) a upriamila pozornosť na tú právnu otázku, na vyriešení ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie spôsobom vlastného rozvedenia podľa nej zásadného právneho problému, čerpajúc pritom z úvah odvolacieho súdu, ktorou je otázka „Či je pasívne vecne legitimovaným subjektom pri uplatňovaní nárokov nájomcu z nájomnej zmluvy vlastníkom predmetu nájmu, ktorým je mesto alebo správca, ktorému bol tento predmet nájmu odovzdaný mestom do správy, prípadne existuje na strane vlastníka a správcu solidárna zodpovednosť?“, pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017.

18. Samo tvrdenie, že odvolací súd sa riešením určitej právnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ešte nezakladá prípustnosť dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP; relevantným je až zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k dovolateľom tvrdenému odklonu skutočne došlo. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu, či je opodstatnená argumentácia dovolateľky o odklone odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

19. Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 1Cdo/86/2017 dospel k záveru, že obec môže svoj majetok spravovať sama, alebo sprostredkované, t. j. prostredníctvom správcu majetku obce. Správcom majetku obce v širšom význame môže byť rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia zriadená obcou/mestom podľa § 21 zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy (správca majetku obce podľa osobitného predpisu). Správca majetku obce vykonáva správu zvereného majetku a je oprávnený a povinný starať sa o majetok obce, t. j. tej časti majetku, ktorú mu obec zverila do správy alebo ktorú správca nadobudol vlastnou činnosťou, užívať ho na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky, nakladať s ním v súlade so zákonom o majetku obcí a so zásadami hospodárenia s majetkom obce. To, že správca majetku obce tento majetok spravuje však neznamená, že tento majetok aj vlastní - zákon len oprávňuje správcu majetku obce na nakladanie s majetkom obce. Správca nenadobúda do svojho vlastníctva majetok obce, tento majetok nadobúda len do správy. Správca majetku obce v širšom význame (rozpočtová alebo príspevková organizácia zriadená obcou) je oprávnený nakladať s majetkom zvereným mu do jeho správy a má taktiež povinnosti podľa § 6 ods. 3 zákona o majetku obcí. Zároveň vykonáva za obec právne úkony pri správe majetku obce v mene obce. Správca majetku obce koná v mene obce pred súdmi, ako i pred inými orgánmi v tých veciach, ktoré sa týkajú majetku obce v jeho správe. Z uvedeného vyplýva, že na takéto konanie nie je potrebné osobitné plnomocenstvo, ide teda o prípad zákonného zastúpenia. Zákon výslovne uvádza, že správca koná v mene vlastníka ohľadne zvereného majetku pred súdmi a inými orgánmi. Nakoľko správca majetku má zákonnú povinnosť majetok obce chrániť pred poškodením, zničením alebo stratou (§ 7 ods. 2 písm. b) zákona o majetku obcí) a používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi (§ 7 ods. 2 písm. c) zákona o majetku obcí).

20. Z predmetného rozhodnutia je potom možné vyvodiť, že správca majetku obce vystupuje nie len ako subjekt hmotnoprávneho oprávnenia na podanie žaloby, t. j. ako aktívne vecne legitimovaný ale aj ako subjekt hmotnoprávnej povinnosti, t. j. ako pasívne vecne legitimovaný subjekt. Nemožno sa preto stotožniť s názorom odvolacieho súdu, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/86/2017 nemožno použiť na prejednávaný spor. Z predmetného rozhodnutia pre danú vec vyplýva, že je potrebné pasívnu vecnú legitímáciu v spore odvíjať od povinnosti správcu používať všetky právne prostriedky na ochranu majetku, vrátane včasného uplatňovania svojich práv alebo oprávnených záujmov pred príslušnými orgánmi explicitne vyjadrenými v ustanovení § 7 ods. 2 písm. c/ zákona o majetku obcí, čo znamená i účinne sa brániť ako subjekt hmotnoprávnej povinnosti. Nemožno preto za správny právny záver považovať všeobecne vyslovený názor odvolacieho súdu, že žalovaný (t. j. Zariadenie pre seniorov ako správca majetku Mesta Prešov) nie je v spore pasívne vecne legitimovaný ako subjekt hmotnoprávnej povinnosti, pretože nie je vlastníkom nehnuteľnosti. Takýto výklad nie je v súlade so zákonom o majetku obcí (lex specialis) a predstavuje formalistický výklad a aplikáciu práva. Preto v rámci dopadu daného rozhodnutia (1Cdo/86/2017) na prejednávanú vec, záver odvolacieho súdu, že rozhodnutie nemožno použiť pre odlišný druh nároku v ňom prejednávaný (nárok na náhradu škody) nemohol obstať, a to na rozdiel od právneho názoru, že správca obce môže vystupovať v konaní pred súdom ako aktívne tým potom i pasívne vecne legitimovaný subjekt v zmysle § 6 ods. 4 zákona o majetku obcí, ktorý názor odvolací súd ponechal bez povšimnutia.

21. Pod vecnou legitímáciou sa všeobecne rozumie stav vyplývajúci z hmotného práva, kedy jedna sporová strana civilného procesu (žalobca) je subjektom hmotnoprávneho oprávnenia, o ktoré v konaní ide (aktívna vecná legitímácia), a sporová strana na opačnej procesnej strane (žalovaný) je subjektom hmotnoprávnej povinnosti (pasívna vecná legitímácia). Z toho je zrejmé, že ak má byť žalobca so svojou žalobou úspešný, musí byť daná ako aktívna vecná legitímácia žalobcu, tak i pasívna vecná legitímácia žalovaného, ktoré si naostatok, ako subjektívne právo a povinnosť, navzájom odpovedajú.

22. Najvyšší súd zároveň zdôrazňuje, že na rozhodnutie sp. zn. 1Cdo/86/2017 odkázal aj Ústavný súd Slovenskej republiky v uznesení sp. zn. I. ÚS 188/2023, ktorým sa zaoberal otázkou zastupovania správcu majetku obce v súdnom konaní na základe procesného plnomocenstva. Poukázal, že „správa majetku obce (mesta) je súhrn oprávnení a povinností správcu alebo mestskej časti k tej časti majetku, ktorú im obec (mesto) zverila (zverilo) do správy alebo ktorú správca nadobudol vlastnou činnosťou. Správca alebo mestská časť sú oprávnení a povinní majetok obce (mesta) držať, užívať na plnenie úloh v rámci predmetu činnosti alebo v súvislosti s ním, brať z neho úžitky a nakladať s ním v súlade s týmto zákonom a so zásadami hospodárenia s majetkom obce (mesta); mestská časť tiež v súlade so štatútom mesta (§ 6 ods. 3 zákona o majetku obcí). Správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva. Majetok, ktorý správca nadobúda, je vlastníctvom obce (mesta). Správca alebo mestská časť vykonáva právne úkony pri správe majetku obce (mesta) v mene obce (mesta). Správca alebo mestská časť koná v mene obce (mesta) pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku obce (mesta), ktorý spravuje (§ 6 ods. 4 zákona o majetku obcí).“.

23. Z ustanovenia § 6 ods. 4 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí vyplýva, že správca nemôže nadobudnúť majetok do svojho vlastníctva. Majetok, ktorý správca nadobúda je vlastníctvom obce. Správca alebo mestská časť vykonáva právne úkony pri správe majetku obce v mene obce. Správca alebo mestská časť koná v mene obce pred súdmi a inými orgánmi vo veciach, ktoré sa týkajú majetku obce, ktorý spravuje.

24. Z uvedeného zákonného ustanovenia, konkrétne z vety tretej, *expresis verbis* potom vyplýva, že správca majetku (v danom prípade žalovaný) koná v mene obce pred súdmi, z čoho je potom zrejmá i pasívna vecná legitímácia žalovaného v prejednávanej veci v postavení prenajímateľa majetku obce. Žalovaný bol priamym účastníkom záväzkového vzťahu založeného zmluvou o nájme, nekonal v mene iného subjektu (mesta Prešov), ale vlastným konaním založil, resp. vstúpil do právneho vzťahu, z ktorého práva a povinnosti plynuli priamo zmluvným stranám (t. j. žalobkyni a žalovanému).

25. Vychádzajúc z uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné, a napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je potrebné zrušiť (§ 449 ods. 1 CSP) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

26. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazané právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP). Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.